ÖZ

ÜNİVERSİTELERDE AKADEMİK ÜNVANLARIN ELDE EDİLMESİ VE ATANMA KRİTERLERİNDE PATENT BAŞVURULARINI ARTIRMAYA YÖNELİK BİR MODEL

Prof. Dr. Yusuf BALCI[1]

Günümüzde tüm toplumlar ve yöneticileri bilimsel ve teknolojik gelişmenin öneminin farkında olup bunları güçlendirmeye yönelik politikalar geliştirmeye çalışmaktadır. Bilginin, bilimin üretildiği en önemli kurum olan üniversiteler yeni teknolojilerin geliştirilmesinin de birincil potansiyel kaynağını teşkil ederler. Üniversiteler, eğitim faaliyetlerinin yanında araştırma faaliyetleriyle bilimsel ve teknolojik gelişmeye katkıda bulunurlar.

Bilimsel çalışmalardan farklı olarak patentlerin konuları sadece uygulanabilir buluşlardır. Ayrıca patentler, doğrudan buluş sahibine ait münhasır bir mülkiyet (sınai mülkiyet) olup satılabilen, kiraya verilebilen, muhtelif şekillerde lisanslanabilen, sahibine ve ülkeye doğrudan ekonomik fayda sağlayabilen gayri maddi bir varlık ve haktır. Dolayısıyla politika koyucular ve üniversiteler patentleri teşvik edici politikalar ve uygulamalar geliştirmeye çalışmaktadırlar.

Üniversitelerde akademik unvanların elde edilmesi ve atanma kriterleri, akademik çalışmaları yönlendiren en önemli teşvik enstrümanlarıdır. Nitekim Türkiye'de akademik unvanların elde edilmesinde ve akademik kadrolara (Dr. Öğretim Üyesi, Doçent, Profesör) atanmalarda getirilen uluslararası yayınları ve endeksleri belirli ölçüde zorunlu da kılan kriterler ve puantaj sistemi sonucunda Türk üniversiteleri son yıllarda bu alanda büyük gelişme kaydetmiştir.

Benzer sistem kısmen ve belirli bir standart olmadan farklı şekillerde patentler için de uygulanmasına (üniversitelerde akademik unvanların elde edilmesi ve atanma kriterlerinin patentleri teşvik edici olmasına) rağmen bunlar beklenen sonucu doğurmamakta, akademisyenler çok büyük ölçüde patent yerine yayın yolunu tercih etmektedir. Bunun sebebi -akademisyenlerin patent sistemine pek aşina olmamasının yanında "patentin alınmış olması" şeklindeki akademik kriterlerdir. Oysa patent süreci başvurudan itibaren ortalama 4 yıllık bir süredir. Araştırmanın kendisi de dahil edildiğinde bu oldukça uzun bir süre olmakta ve bir an evvel akademik unvan ve kadrosunu elde etmeye çalışan akademisyenler puan sistemi cazip dahi olsa patent yolu yerine yayın yolunu tercih etmektedir.

İşte bu çalışmayla akademik unvanların elde edilmesinde ve akademik kadrolara atanmalarda patentler başvurudan son tescile kadarki sürecin her aşaması için ayrı ayrı puanlanarak uygulanabilir ve cazip hale getirici bir model önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Patent, üniversitelerde patent başvuruları, akademik unvanların elde edilmesi kriterleri, üniversitelerde atanma kriterleri.

[1] İstanbul Ticaret Üniversitesi

ABSTRACT

A MODEL TO INCREASE PATENT APPLICATIONS FOR THE CRITERIA FOR OBTAINING ACADEMIC TITLES AND APPOINTMENTS IN UNIVERSITIES

Today, all societies and the policy makers are aware of the importance of scientific and technological development and are trying to develop policies to strengthen them. Universities, which are the most important institutions where knowledge and science are produced, constitute the primary potential source of the development of new technologies. In addition to their educational activities, universities contribute to scientific and technological development through research activities.

Unlike scientific studies, the subjects of patents are only applicable inventions. Moreover, patents are exclusive property (industrial property) rights that belong directly to the inventor and are intangible assets and rights which can be sold, leased, licensed in various ways and can provide direct economic benefits to the owner in particular and to the country in general. Therefore, policy makers and universities try to develop policies and practices that encourage patents.

In universities, the criteria for obtaining academic titles and appointment are the most important incentive instruments that guide academic studies. As a matter of fact, Turkish universities have made great progress in this field in recent years as a result of the criteria and citation indices systems that make international publications and indexes compulsory to a certain extent in obtaining academic titles and appointments to academic positions (Dr. Lecturer, Associate Professor, Professor) in Turkey.

Although a similar system is applied for patents in different ways, partially and without a specific standard (the criteria for obtaining academic titles and appointment in universities are incentivizing patents), these do not produce the expected result, and academics mostly prefer to publish instead of patenting. The reason for this - besides the fact that academics are not very familiar with the patent system - is the academic criteria of "having a patent". However, the patent process takes an average of 4 years from the application. When the research itself is included, this is quite a long time, and academics who try to obtain their academic title and posts as soon as possible prefer the publication path instead of the patent path, even if the patent system is attractive.

This study proposes a model for the criteria for obtaining academic titles and appointment in the universities that can be applied and made attractive by scoring points separately for each stage of the patenting process from application to final registration in obtaining academic titles and appointments to academic staff.

Keywords: Patent, patent applications in universities, criteria for obtaining academic titles, appointment criteria in universities.